

Ko to razmišljam, vidim v duhu tovariše, ki nerozno prelagajo plačilno listo za januar 1926 in študirajo, kako bi si izboljšali gmotni položaj v času nevzdržne draginje, ki se ni znižala niti za 10%.

Vsakogar bo minilo veselje, da prosi za upraviteljsko mesto in to zaradi težkoč, ki sem jih navedel.

Bolje je biti učitelj — ne upravitelj, ki odpravi svoje redne urice pouka, za tem pa v prostem času drug posel, za katerega prejema primerno plačilo kot pa upravitelj, ki mora presediti mnogo ur v pisarni in to brez vsake nagrade ter poleg tega še plačevati od svojih skromnih prejemkov stanarino za odmerjeno »naturalno stanovanje«, kjer nima mtrne urice, da bi brez težjih skrbiv pomislil za nadaljnji živiljenjski obstoj sebe in svoje družine ter tako pomiril razdrapano živčevje svoje glave, ki nosi polno skrb in težav.

Vsak delavec je po svojem delu vreden primernega plačila in tudi tu naj bi se zasvetilo pravice oko!

Ne quid nimis!

Tovariš! Ali naj ti s to novico želim srečno novo leto?

— Srečno in veselo novo leto vsem sotrudnikom in naročnikom!

Uredništvo in uprava UCITELJSKEGA TOVARIŠA

— Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani želi srečno in plo-donosno novo leto samemu sebi — vsi drugi pa blagovolite kakorkoli pripomoči, da se staro kolo ob letu zopet ne prevale v staro šaro.

— Zasopniki Pov. UJU pri novem šefu prosветe v Ljubljani g. dr. Dr. Lončarju. Na izraženo željo, da tudi predstavniki Pov. UJU izrazijo želje in zahteve učiteljstva novemu šefu prosветe g. dr. Dr. Lončarju je sprejel šef. g. dr. Lončar predstavnike Pov. UJU v torek 22. decembra t. l. Poverjenik tov. L. Jelenec je obrazložil g. šefu stališče učiteljstva in mu tolmačil predvsem skepe in resolucije pokrajinske skupščine v Šoštanju. G. šef dr. Lončar je izrazil resno voljo povzdigniti prosветo in jo spraviti na strogo pravno, zakonito in objektivno osnovo. Posebno je povdarjal povzdrogo kulturnih stremljeni med učiteljstvom, da se učiteljstvo kulturno in prosvetno osamosvoji ter postavi na lastne noge ter depolitizacijo šolstva in učiteljskega stanu.

— Vsemu učiteljstvu. Ker ne moremo iz tehničnih ozirov razposlati vseh potrebnih tiskovin za plačevanje redne članarine Učit. konviktu, pošljemo vsem šolam ljubljanske oblasti predvsem po en izkaz in po 10 položnic. Tov. upravitelje, ravnatelje in poverjenike prosimo, naj pobero po 10 Din za mesec januar in vpišejo imena članov v izkaz, denar pa pošljemo društvu po položnici. Ne pozabite zapisati na hrbot položnice imena članov! Tekom januarja dopošljemo članske izkaznice in znamke, ki naj služijo v potrdilo plačane članarine. V solidarnosti in zavednosti je naša moč, v delu in žrtvah rešitev našega Konvikta! — Odbor.

— Seznam izzrebanih dobitkov efektno letnici Narodno kulturnega društva Malo Nedelja, I. dobitek Ser. A 730, II. dob. Ser. B 530, III. dob. Ser. B 3546, IV. dob. Ser. C 2758, V. dob. Ser. B 2087. Dobitki à Din 100 Ser. A 854, 194, 1160, Ser. B 4431, 4651. Dobitki à Din 50 Ser. B 4501, 801, 3731, Ser. C 4985, 3692. Dobitki à Din 25 Ser. A 459, 1873, 375, 4483, 649, 3203, 1154, 1378, 3284, 4997, 3278, 3115, 748, 64. Dobitki à Din 25 Ser. A 2420, 4528. Dobitki à Din 25 Ser. B 4106, 4105, 3676, 1148, 3600, 4354, 4422, 1417, 2924, 1967. Dobitki à Din 25 Ser. B 1632, 4984, 500, 592, 1470, 300, 4623, 4625, 4692, 3762. Dobitki à Din 25 Ser. B 4813, 1021, 696, 4049, 410. Dobitki à Din 25 Ser. C 2948, 1035, 4545, 3334, 1536, 2028, 180, 4149, 4912, 3211, 3553, 2405, 45. Dobitki à Din 25 Ser. C 3742, 4301, 1647, 4021, 2493. Dobitki à Din 15 Ser. A 453, 4116, 927, 2645, 4415, 2125, 1179, 3094, 2035, 1648, 4018. Dobitki à Din 15 Ser. A 218, 120, 1253, 3768. Dobitki à Din 15 Ser. B 90, 1703, 3571, 923, 3556, 1694, 1530, 3223, 171, 3743. Dobitki à Din 15 Ser. B 4786, 4820, 32, 2155, 1820, 2173, 2084, 343. Dobitki à Din 15 Ser. C 2298, 3245, 2005, 3953, 1573, 1523, 1010, 1058, 1935, 4960. Dobitki à Din 15 Ser. C 4546, 2267, 90, 2411, 4401, 4352, 4875, 3362, 3099, 429, 1570. Dobitki à Din 15 Ser. C 2942, 1354, 1859, 4662, 3463, 4378. Dobitki à Din 10 Ser. A 2080, 1092, 4145, 1567, 3878, 1607, 1174, 3631, 2480, 1169, 2490. Dobitki à Din 10 Ser. A 4061, 2492, 2765, 2500, 2610, 502, 3308, 3923, 1347, 2531. Dobitki à Din 10 Ser. A 3644, 1680, 2899, 2314, 4467, 2858, 1861, 3030, 2161, 752. Dobitki à Din 10 Ser. A 919, 2181, 2848, 3215, 3620, 2540, 2822, 619, 2008, 1746, 2609. Dobitki à Din 10 Ser. A 1392, 4713, 2799, 2828, 3157. Dobitki à Din 10 Ser. B 3339, 70, 3495, 2195, 3015, 2831, 1830, 4231, 2745, 2575, 20. Dobitki à Din 10 Ser. B 128, 4579, 529, 2358, 751, 57, 1465, 4381, 2386, 3790, 54. Dobitki à Din 10 Ser. B 1213, 4370, 1360, 2074, 815, 4084, 4549, 4265, 3224, 898, 2367. Dobitki à Din 10 Ser. B 3558, 519, 763, 2060, 2704, 2754, 4320, 369, 4910, 2413, 2599, 2139. Dobitki à Din 10 Ser. B 2384, 248, 3677, 198, 4281, 257, 3124, 845, 1063, 3891, 33. Dobitki à Din 10 Ser. B 4785, 1992, 1302. Dobitki à Din 10 Ser. C 4939, 1067, 2675, 1229.

2070, 4665, 1418, 1413, 1325, 1439, 3339. Dobitki à Din 10 Ser. C 2576, 1788, 3440, 4428, 209, 1829, 991, 2285, 1743, 4328. Dobitki à Din 10 Ser. C 1313, 4414, 4302, 1442, 2789, 3547, 2015, 1421, 794, 1099. Dobitki à Din 10 Ser. C 3655, 4557, 3446, 3101, 439, 4544, 940, 4045, 1123, 4413. Dobitki à Din 10 Ser. C 145, 2796, 2305, 4268, 1575, 4847. Dobitki à Din 10 Ser. C 3418, 751, 4623, 1170, 2697, 1968, 2008. Dobitki à Din 10 Ser. C 880, 1680, 4955, 3583, 47, 3879. Na vprašanja se odgovarja le, če se priloži znamka ali dopisnica. Dobitki se razposilajo na stroške imejitelja.

— Vse šole mariborske oblasti prejmejo te dni potom svojega društva članske izkaznice »Učit. Doma«, položnice in izkaze v svrhu vplačevanja letne članarine 100 Din v desetih mesečnih obrokih. Sole bodo plačevale članarino direktno UD, ker iz mnogih ozirov ni priporočljivo plačevanje te članarine z organizacijskim davkom vred. Oprostimo se za par let gmotnih žrtv ter druge in žrtvujmo samo del tistega lastnemu stanu in imeli bomo ustanovo, katera bode naš ponos in opora našemu stanu!

— Gradivo za domoznanstvo v mariborski oblasti prihaja Učit. domu prav počasi. Prosimo vse šole, da se odzovejo tozadnji okrožnici UD, ki so jo prejeli začetkom oktobra čimpreje. Vsak donešek je dobrodošel!

— Priporočamo najboljše PFAFF šivalne stroje posebno za šolski poduk. Ugodne cene. Za šolska vodstva poseben popust. Poduk v umetnem vezenju brezplačen. — Ign. Vok, Ljubljana, Novo mesto.

— Nastavnici Trezvenjaci. Veliki broj nastavnika trezvenjaka, koji je upisan kod Jugoslovenskog Saveza Trezvenosti u Sarajevu, promenuje svoje mesto bivališta in službovanja usled premeštanja in drugih uzroka. Molimo braču i sestre kod katerih je to slučaj, da jave što pre svoju novu adresu Savezu, jer želimo da sa svima dodemo v vezu radi organizacije i rada nastavnika Trezvenjaka.

— Poziv. Učitelji in učiteljice koji žele stupiti u Savez nastavnika Trezvenjaka in koji žele upošte raditi na suzbijanju alkoholizma, na osnivanju društava in kola trezvenosti, neka se obrate na Jugoslovenski Savez Trezvenosti u Sarajevu, koji će im staviti na raspolaganje uputstva, pravila i ostali materijal.

— Prošnja. Vsa p. n. šolska vodstva in vse p. n. g. učitelje(ice) prav lepo prosim, da mi določijo za prejete moje zadnje pesmi dolični malenkostni znesek, ker sem 82 let star in v veliki zadrugi. Z odličnim spoštovanjem Matej Stergar — Ljubljana, Japleva ul. 2.

— Znamenita mladinska knjiga: Ed. de Amicis-ovo Cuve-Srce v prevodu Zarje Miklavčičeve je v tisku in izide za velikonočne pire.

— Tovariš-upokojenec, popolnoma več knjigovodstva, dobi službo knjigovodje pri neki tvornici v Savinjski dolini, pri kateri bi bil tudi zaupnik. Razen plačila po dogovoru je na razpolago prosti stanovanje in kurjava. Natančnejša pojasnila daje tov. Rud. Kudler v Petrovčah.

— Naročniki »Zvončka«. Ob novem letu bo skrajni čas, da uredite račune z upravo. Ne odlašajte več s poravnavo dolga na naročnini. — Uprava.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobre v Učiteljski knjigarni v Ljubljani. Frančiškanska ulica 5. Et. 6.

Ocene.

Ante Dukić:

IZ DNEVNIKA JEDNOG MAGARCA.

(Zagreb 1925. Tiskat i naklada Jugoslavenske štampe d. d.)

Ne znam da li je pisanje dnevnika uvek zahvaljan posao. Ovde naravski ne mislim na obični djački ili poslovni dnevnik. Ali — dnevnik iskustva, zapažanja, dnevnik misli i osečaja, dnevnik života. To je vrlo teška zadača, riskantna za onoga, koji je preuzeo s obzirom na onoga, kome je namenjena. Dnevnik je — roman, i s te strane treba da ga shvatí i onaj, koji ga piše, i opet, s obzirom na onoga, kome je namenjen — javnosti. I dnevnik treba da ima i poučno, zavrnivo in ugozljivo svrhu. Piko izlaganje neprozivljenih doživljaja ili prazno jadkoviranje ili često ponavljanje »jednoga te istoga« (pa makar i drugim rečima), pa još k tomu bez stvaralačke maste — ne deluje, ne upaljuje. Dnevnik »običnih ljudi« je ista pesma, »samo malo drukčije«; ništa osobita! Van da čovek izmisla, a za to se hoče bujna mašta, navika slikovitog opisivanja, zanimivost samoga predmeta, pa veste: znati pogoditi i ugrediti. A to je vrlo, vrlo teško i za to su valja dobrì dnevnici vrlo retki. Dati se na pisanje dnevnika, odlučiti se na to, pa svom dušom »baciti« se na taj posao, možemo nazvati — smrtonos.

Gosp. Ante Dukić odlučio se, pokazao se smion i ustajan i »s mesecem daždenjakom, go dinom močarnom, trečoj po vele gladnoj« započeo je pisanje dnevnika pod gornjim naslovom. Počeo je, reč bi, pod starost da piše, jer za ono, što nikad nije bio ni napisao, kaže, da je izgubio (najlepši dio iz mladih dana), pa da, šteta, žali. Dnevnik počima sa 65.-om stranicom. Kako je i

on, več u početku pisanje ovoga dnevnika, našao na tvrdi zemlju, pokazao se skoro neodlučan, što je i razumljivo, jer »več više dana nemam što da ubilježim.« I zato »mala škoda«. Pa misli, »da bi najbolje bilo, da prestanem pisati ove prazne i neznačne stvari.« (Premda ima u dnevniku punih i znatnih stvari.) Ali pošto je još uvek padala kiša in pošlo je bilo skoro uvek za njegova pisanje slabo, nepovoljno vreme, to, zahvaljujevalja takom vremenu (koje samo po sebi rada: slabo rasplošenje), dnevnik je teda negda ipak dovršen. Dovršen je i (sam kaže) »ja odahnu... U pepelu izgorjela moga srca zažari se zadnja iskra. I očuti ono, što nijesam očito nikada. Očuti zadovoljstvo.« To, i s rečima: »Ipak... smatram se namiren...« ovaj dnevnik jednog magarca svršava svoj »patnički« in mukotrpi život.

Sudeci po opisu kraja na »krivom putu« i po nekim rečima (provincijalizmima): plovjan, Gračišče, barilo, spud itd. taj magarac provodio je svoje teške in crne dane negde medu čakavcima, u jednom selu. Sadržaj mu je: Ispovest patnj, muka, nevolja in batin, što ili je pretrepoljil magarac služeći svome nasilniku gospodaru verno, šuteči, savesno, ropskom pokornošču. Magarac kao magarac, šuteči uvek, »zaboli ga glava od mučanja«, ali daj danas, daj sutra i tako, kako se to prostornodno kaže, vazdanice podnoseći muke svakojake, u magarcu je počelo da kipi, da se buni, da traži uroke svome žadovanju. Svršava krasnim snom, što ga jedan večno tugujuci magarac retko kada sniva. Ali neka! Taj mu san od srca priusti.

Na nekim mestima govori o prosvečivanju naroda, o popu, učitelju, o narodnoj crkvi, o alkoholizmu itd. Zgodan je odломak o ženidbi mladog, modernog popa »narodne crkve«. Ima momenata, i to najviše, kad magarac zapade u neke meditacije (ovo obično posle velikih lamentacija) pa ovako rezonira: »Mi magarci uvijek mislimo, da sve što jest, mora i biti. Zašto drži glavar samo konja, a ne drži i magarca? Valjda ima dosta magaraca na raspolaganju u selu (kad ih treba).« Zemlja rodila, drži rodila, žena rodila, a magarica? Čovek umre, pčeles umru, loze pomrnu, a magarac?« Tko hoče da ima mira, valja da počeka svoju snagu. »Eno vola... Jak je. Ima robove i morao bi se braniti in oslobođiti. Ali mukom muči i sve podnosi? Zašto? Sputali ga. Utakli mu radost života i nametnuli mu jaram, a jaram ga je ukroti in sada ga ne može više da zaci. Da sputali smo, bez slobode, moramo, da se mučimo i da trpimo. Životinje smo; ali nam zato naši gospodari daju počasni naziv domaće životinje...« Sada razumijem, što je život. Život je umjetnost. Tko hoče da živi mora biti umjetnik, to jest: valja da umije živjeti. A ja nijesam umjetnik. Ja sam magarac.« Uopće ovaj dnevnik izliz je jednog naloženog magarca, koji, kako reče pesnik Dragičević, prokljine dan rođenja svoga, prokljine sudsibna, zove Boga da oslobodi il' da umori.

Ja ne bih rekao, da ovaj dnevnik ima i nacionalni karakter.

Neki vole i takve stvari da čitaju. I ja sam je probavio. Pokušaj i ti, druže!

Naslovni list ima značajan crtež: mlada, uspravna grančica, što ju je stari panj poterao, blago raste, a zlatno sunce: što je greje i svetiš, što joj život daje, pomlja se iz »Vučje gore«. I, kako svano jutro, pozdravlja grančica, mladost, život. Stari panjina, odvaljena trupina leži, gnijele, i več glijive iznju...

— k Cvetko Golar: Bratje in sestre v Gospodu, sanje poletnega jutra. Splošna knjigarnica zvezek 61. Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. 1